

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 306/2019-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky druhým a tretím výrokom uznesenia Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 204/2018-266 z 19. novembra 2018 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy druhým a tretím výrokom uznesenia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoP 204/2018-266 z 19. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 21 P 111/2018 vedené konanie, predmetom ktorého je návrat maloletých detí do cudziny podľa § 123 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“). Uvedené návratové konanie inicioval sťažovateľ ako otec maloletých detí, ktoré mali byť neoprávnene premiestnené z Českej republiky na územie Slovenskej republiky.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie v predmetnej veci na 24. september 2018, na ktorom bolo pojednávanie odročené na 5. október 2018 s tým, že okresný súd uviedol, že „*Otcovi bude predvolanie zasielané na adresu jeho právneho zástupcu, ktorý mu potom toto predvolanie prepošle. Taktiež ukladá právnemu zástupcovi otca, aby ho s termínom riadne oboznámil a aby mu oznámil, že jeho prítomnosť na pojednávaní je nutná.*“. Sťažovateľ zdôraznil, že už na pojednávaní konanom 24. septembra 2018 jeho právny zástupca upozornil okresný súd, že sťažovateľ nie je osobne prítomný na tomto pojednávaní, pretože nebol na uvedené pojednávanie riadne predvolaný, keďže mu predvolanie nebolo doručované tak, ako to vyžaduje § 110

ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), v dôsledku čoho nemohol zamestnávateľovi v Českej republike riadne preukázať existenciu prekážky v práci, na základe ktorej by ho zamestnávateľ mohol a musel uvoľniť z práce. K tejto námietke okresný súd zaujal stanovisko, podľa ktorého v návratovom konaní platí špecifický režim doručovania len právnomu zástupcovi, bez bližšieho zdôvodnenia poukázaním na konkrétne ustanovenie, a z toho dôvodu uložil, že predvolanie pre sťažovateľa bude doručené právnomu zástupcovi, ktorý potom toto predvolanie sťažovateľovi prepošle.

4. Dňa 1. októbra 2018 bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené predvolanie okresného súdu z 26. septembra 2018, v ktorom bolo uvedené, že ide o predvolanie na pojednávanie „*PRE OTCA*“ nariadené na 5. október 2018, pričom v tomto predvolaní absentuje upozornenie na možnosť uloženia poriadkovej pokuty. Dňa 5. októbra 2018 vykonal okresný súd v predmetnej veci druhé pojednávanie, ktorého sa sťažovateľ nezúčastnil, pretože nebol riadne predvolaný, a navyše sťažovateľ bol ešte pred začatím pojednávania potom, ako ho o termíne pojednávania telefonicky upovedomil jeho právny zástupca, ospravedlnený zo strany právneho zástupcu s poukazom na pracovné dôvody. Sťažovateľ toto pojednávanie nežiadal odročit', pretože 2. októbra 2018 podal prostredníctvom právneho zástupcu rozsiahle vyjadrenie vo veci, pričom k ostatným okolnostiam sa mohol vyjadriť právny zástupca.

5. Na uvedenom pojednávaní právny zástupca matky predložil viaceré listiny, na ktorých sa mal nachádzať podpis sťažovateľa, čím sa snažil preukázať, že aj podpis na prihláške (resp. žiadosti) o zápis maloletej ■■■■■ do materskej školy z 15. marca 2018 je totožný s podpismi na predložených listinách, čo malo nasvedčovať tomu, že sťažovateľ vyjadril súhlas s tým, aby maloletá ■■■■■ žila v Slovenskej republike.

Po prehliadnutí uvedených listín sudkyňa uviedla, že aj keď nemá odborné znalosti z písmonolectva, tak na viac ako 50 % ide o totožný podpis sťažovateľa, a preto to tak aj bude hodnotiť. Sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť sa, či sa na uvedených listinách skutočne nachádza jeho vlastnoručný podpis.

Z dôvodu potreby vykonania výsluchu sťažovateľa požiadal následne právny zástupca matky o odročenie pojednávania.

Na to bolo vyhlásené uznesenie, ktorým bolo pojednávanie odročené na 11. október 2018 o 13.00 h a ktorým bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta vo výške 500 € z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávania a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas.

V dôsledku uvedeného bol sťažovateľ nútený v rámci podania z 9. októbra 2018 vzniesť námietku zaujatosti konajúcej sudkyne Mgr. Gizely Pavelovej, ktorú odôvodnil tým, že „*poukazuje na vyššie uvedené krajne neštandardné správanie sa sudkyne, ktoré je zjavne nezákonným a svojvoľným postupom na pojednávaní konanom dňa 5. 10. 2018, pretože sudkyňa za prvé prejudikovala svoje rozhodnutie už vopred tým, že bez vykonania akéhokoľvek dokazovania, vrátane znaleckého dokazovania na pravosť podpisov otca na listinách predložených zo strany matky, uviedla, že podpis otca považuje za pravý (totožný) a tak to bude hodnotiť, čím prejudikovala to, že návrh otca zamietne, a za druhé v priebehu pojednávania vyhlásila uznesenie, ktorým odročila pojednávania na deň 11.10.2018 o 13:00 hod., ako aj uznesenie, ktorým uložila otcovi poriadkovú pokutu vo výške 500 € z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávania a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas, čo jej po otvorení pojednávania nevadilo a dôvody neúčasti sťažovateľa a aj jeho ospravedlnenie (nad rámec akejkoľvek potreby) akceptovala, a svoj názor zmenila až následne, a urobila tak napriek tomu, že sťažovateľ (ako otec) ani len nebol riadne predvolaný na pojednávania, pretože súd ho na pojednávania nepredvolal, pretože predvolanie zaslal len právnenému zástupcovi a navyše na uvedenom predvolaní ani nebolo upozornenie na možnosť uloženia poriadkovej pokuty, ak sa otec nedostaví na pojednávania. Uvedený nezákonný a svojvoľný postup sudkyne zakladá u otca závažnú obavu o nedostatku nestrannosti sudkyne pre jej nepriateľský pomer k nemu (k otcovi), ako aj pre jej priateľský pomer k matke (prípadne aj vytvorený cez otca [REDACTED]) a právnenému zástupcovi matky, v dôsledku čoho je nepochybné, že u sudkyne sú dané symptómy vážneho nedostatku ako subjektívnej, tak aj objektívnej nestrannosti.“*

6. Dňa 15. novembra 2018 bolo sťažovateľovi prostredníctvom právneho zástupcu doručené uznesenie okresného súdu sp. zn. 21 P 111/2018 z 5. októbra 2018, ktorým bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta vo výške 500 €.

Sťažovateľ napadol uznesenie okresného súdu sp. zn. 21 P 111/2018 z 5. októbra 2018 ústavnou sťažnosťou a domáhal sa jeho zrušenia pre porušenie práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva vlastníť majetok garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 53/2019 z 30. januára 2019 rozhodol tak, že už zmienenú sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie, no do podania tejto ústavnej sťažnosti vec meritórne neprerokoval.

Druhým výrokom napadnutého uznesenia krajský súd rozhodol o podanej námietke zaujatosti, že sudkyňa Mgr. Gizela Pavelová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 21 P 111/2018, a tretím výrokom rozhodol o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi vo výške 300 €.

7. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym posúdením ním vznesenej námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyňi zo strany krajského súdu a poukazujúc na rozhodovaciu prax ústavného súdu (II. ÚS 111/2018) uvádza, že spôsobilým dôvodom na vznesenie námietky zaujatosti je aj nezákonný a svojvoľný postup sudcu v konaní. V tejto súvislosti poukazuje na právnu vetu vyjadrenú ústavným súdom v náleze sp. zn. II. ÚS 153/08 z 1. júla 2008, podľa ktorej *„Taká skutková okolnosť spočívajúca v postupe sudcu v konaní, ktorú treba považovať (v prípade, že by bola preukázaná) za nezákonnú alebo za svojvoľnú z dôvodu nejednoznačnosti či protirečivosti z hľadiska zákona, je spôsobilým skutkovým dôvodom na námietku zaujatosti.“*. Pokiaľ krajský súd zaujal právny názor, podľa ktorého je sťažovateľom vznesená námietka zaujatosti založená na nezákonnom a svojvoľnom postupe sudkyne zjavne bezdôvodná, takéto rozhodnutie je podľa sťažovateľa svojvoľné a v extrémnom rozpore s ideou spravodlivosti.

8. Sťažovateľ argumentuje, že nezákonný a svojvoľný postup sudkyne spočívajúci v prejudikovaní rozhodnutia a uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi za neospravedlnenú neúčast' na pojednávaní je takou *„subjektívnou a objektívnou*

skutočnosťou, ktorá bez akýchkoľvek pochybností zakladá závažnú obavu o nedostatku neustrannosti sudkyne v predmetnej veci“.

9. Sťažovateľ tiež poukazuje na skutočnosť, že ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci sp. zn. I. ÚS 53/2019 na ďalšie konanie, čo znamená, že ústavný súd sa bude zaoberať tým, či postup sudkyne v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 21 P 111/2018 na pojednávaní konanom 5. októbra 2018 bol nezákonný a svojvoľný.

10. Vzhľadom na uvedené argumenty potom sťažovateľ nesúhlasí ani s rozhodnutím krajského súdu, ktorý mu tretím výrokom napadnutého uznesenia uložil v zmysle § 58 CSP poriadkovú pokutu za zjavne bezdôvodnú námietku zaujatosti. Okrem toho, že sťažovateľ nesúhlasí s posúdením ním vznesenej námietky zaujatosti ako zjavne bezdôvodnej, krajský súd dospel podľa jeho názoru aj k nesprávnemu výkladu citovaného ustanovenia. Podľa názoru sťažovateľa by krajský súd mohol poriadkovú pokutu uložiť až v prípade v poradí druhej uplatnenej námietky zaujatosti, keďže však sťažovateľ uplatnil len jedinú takúto námietku, krajský súd nebol oprávnený poriadkovú pokutu uložiť. V ďalšom sťažovateľ namieta aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, hlavne pokiaľ ide o dôvody a výšku uloženej poriadkovej pokuty.

11. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení sťažovateľom označených práv (bod 1 tohto uznesenia) druhým a tretím výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom, napadnuté uznesenie krajského súdu v namietanej časti zrušil, zakázal krajskému súdu pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľa a zaviazal porušovateľa nahradiť sťažovateľovi trovy konania.

12. Vec napadla ústavnému súdu 21. marca 2019 a nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. V zmysle čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh“) bola táto vec po 26. apríli 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu

a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu prejednaná a rozhodnutá v druhom senáte ústavného súdu v zložení Jana Laššáková (predsedníčka senátu), Peter Molnár a Ľuboš Szigeti.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy druhým a tretím výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu. Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s rozhodnutím krajského súdu, ktorý posúdil námietku zaujatosti sudkyne konajúcej vo veci vedenej pod sp. zn. 21 P 111/2018 ako zjavne bezdôvodnú napriek nezákonnému a svojvoľnému postupu sudkyne v uvedenom konaní na pojednávaní konanom 5. októbra 2018, ktoré predstavuje spôsobilý dôvod na vznesenie námietky zaujatosti a z tohto dôvodu uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 300 €.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

20. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

21. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

22. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

23. V relevantnej časti napadnutého uznesenia krajský súd uviedol:

„25. Otec mal. detí svoju námietku zaujatosti voči konajúcej sudkyňi odôvodnil jednak existenciou jej nepriateľského vzťahu k jeho osobe a priateľského vzťahu k matke a jej otcovi a taktiež skutočnosťami, ktoré majú svoj základ v procesnom postupe konajúcej sudkyne a jej rozhodovaní v predmetnej veci. Pokiaľ ide o namietaný pomer konajúcej sudkyne k účastníkom konania, otec v podanej námietke zaujatosti neuvádza žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo množné vyvodiť existenciu bližšieho osobného

vzťahu konajúcej sudkyne k účastníkom konania resp. k ich právnym zástupcom, ktorý by bol spôsobilý vyvolať pochybnosti o jej nezaujatosti. K namietanému postupu sudkyne v konaní, nadriadený súd uvádza, že okolnosti týkajúce sa postupu sudcu v konaní sú zákonom vylúčené ako možné dôvody uplatnenia námietky zaujatosti podľa ust. § 49 ods. 3 CSP. Pre úplnosť je potrebné dodať, že vyslovenie právneho názoru konajúcou sudkyňou v priebehu konania nie je možné hodnotiť ako nezákonný postup sudcu, keďže sudca je oprávnený uviesť predbežné právne posúdenie veci (ust. § 181 ods. 2 CSP), pričom nie je účelné, aby sudca viedol s účastníkmi resp. s ich právnymi zástupcami na základe vlastného posúdenia veci konfrontačnú polemiку o vecnej správnosti vyslovených záverov. Neobstojí ani námietka otca, že na nariadené pojednávanie nebol súdom riadne predvolaný, pretože zmyslom ust. § 127 CMP je v konaní o navrátenie dieťaťa eliminovať opakované prietahy spôsobené doručovaním písomností navrhovateľovi do jeho domovskej krajiny, čo v tomto type konania nie je akceptovateľné. Z tohto dôvodu zákon ukladá navrhovateľovi, ktorý nie je zastúpený advokátom povinnosť uviesť adresu v Slovenskej republike na doručovanie písomnosti. V prípade, ak navrhovateľ advokáta má, vychádza sa z ust. § 110 CSP a písomnosti, vrátane predvolaní na pojednávania, sa doručujú len tomuto advokátovi, ktorý má povinnosť svojho klienta s obsahom písomnosti oboznámiť. Navyše zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 24.09.2018, na ktoré sa otec nedostavil, vyplýva, že súd výslovne žiadal právneho zástupcu otca, aby otcovi predvolanie na pojednávanie preposlal a uložil mu povinnosť oboznámiť otca s jeho nevyhnutnou účasťou na ďalšom pojednávaní. V predvolaní na pojednávanie nariadené na deň 5.10.2018 (v spise na č.l. 99), ktoré bolo právnenému zástupcovi otca doručené dňa 28.09.2018 súd zdôraznil, že otca potrebuje vypočuť a súčasne ho zreteľne poučil o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie. Otec sa však bez náležitého ospravedlnenia nedostavil ani ďalšie pojednávanie nariadené na deň 05.10.2018, pričom z obsahu zápisnice o pojednávaní a zo samotného prednesu konajúcej sudkyne nemožno dospieť k záveru, že súd akceptoval neúčasť otca na tomto pojednávaní (v spise na č.l. 191).

26. Vychádzajúc z vyjadrenia zákonnej sudkyne, z ktorého nevyplýva, že by mala pomer k veci, k účastníkom konania resp. k ich právnym zástupcom, keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne, a ostatné námietky uvádzané otcom nie sú spôsobilé byť dôvodom na vylúčenie

sudcu (§ 49 ods. 3 CSP), nadriadený súd nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 49 ods. 1 CSP, ktorý by konajúcu sudkyňu vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci, teda námietku zaujatosti považoval za zjavne bezdôvodnú.

27. So zreteľom na to, že absentujú akékoľvek dôvody, pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti, že zákonná sudkyňa Mgr. Gizela Pavelová nebude v predmetnej veci postupovať nezaujato a neutrálne, nadriadený súd rozhodol, že ju z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevytlúčil.

28. Podľa § 58 CSP ak nadriadený súd šikanóznej alebo zjavne bezdôvodnej námietke zaujatosti nevyhoví, môže uložiť strane poriadkovú pokutu do 500 Eur.

29. Vzhľadom na to, že nadriadený súd s poukazom na vyššie uvedené námietke zaujatosti nevyhoviel a to z dôvodu jej zjavnej bezdôvodnosti, uložil otcovi poriadkovú pokutu v súlade s § 58 CSP vo výške 300 Eur zohľadniac účelovosť námietky s poukazom na postup otca v konaní majúci znaky obštrukčného správania, čo je o to zarážajúcejšie, že sa domáha nariadenia návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu, v ktorom konaní je jeho rýchlosť prioritnou, ako aj dôvody námietky, ktoré zjavne nie sú spôsobilé vrhnúť čo i len tieň pochybností o nezaujatom postoji zákonnej sudkyne alebo nemôžu byť dôvodom uplatnenia námietky zaujatosti. Pokuta je splatná na účet prvoinštančného súdu, ktorý ju môže v priebehu konania vo veci samej účinne vymáhať.“

24. Obsahom ústavnej sťažnosti sťažovateľa je predovšetkým jeho námietka, že procesný postup vo veci konajúcej sudkyne, ktorým vyhodnotí vykonaný dôkaz tým spôsobom, že prejudikuje svoje rozhodnutie vo veci, a ktorým uloží poriadkovú pokutu za neospravedlnenú neúčasť sťažovateľa na pojednávaní, hoci na toto pojednávanie nebol riadne predvolaný, predstavuje také skutkové okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, ktoré treba považovať za prejav svojvôle a nezákonnosti a ktoré predstavujú spôsobilé skutkové dôvody na podanie námietky zaujatosti.

25. Pokiaľ ide o prvú námietku sťažovateľa týkajúcu sa postupu vo veci konajúcej sudkyne pri hodnotení podpisu sťažovateľa na predložených listinách, ústavný súd poukazuje na čl. 10 ods. 1 CMP, podľa ktorého dôkazy a tvrdenia účastníkov konania hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon.

26. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, ktorá vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento jeho postup však musí byť v istom zmysle objektivizovaný konceptom takého hodnotenia dôkazov, ktoré obstojí z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle. Inak povedané, „voľnosť“ hodnotenia dôkazov neznamena, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia, naopak, konečné meritórne rozhodnutie by malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Právna úprava nestanovuje, ako má súd hodnotiť dôkazy z hľadiska pravdivosti; uvádza len, že súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, ktorá v civilnom procese predstavuje veľmi zložitý myšlienkový proces súdu. Hodnotiacia úvaha súdu musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, nesmie byť v rozpore s prírodnými zákonmi, musí byť preskúmateľná v inštančnom postupe a pod. (k tomu pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 729 a 730).

27. V zápisnici z pojednávania uskutočneného 5. októbra 2018 okresný súd uviedol: „Boli predložené dve žiadosti o prihlásenie dieťaťa do materskej škôlky, pretože sa uvažovalo o dvoch zariadeniach. Na oboch sa nachádza na mieste podpisu otca rovnaký podpis, rovnaký podpis sa nachádza na dohode manželov o tom, že prijali právomoc slovenského súdu vo vzťahu k úprave výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom na čas po rozvode manželstva a pre porovnanie ešte predkladá právny zástupca súdu potvrdenie z firmy [REDAKOVANÉ] kde je podpísaný len otec a rovnako sa tento podpis zhoduje s tým, ktorý sa nachádza na žiadostiach do MŠ. Súd si je vedomý že nie je znalcom v obore písmaoznactva, avšak je viac ako na 50 % presvedčený o tom, že tieto podpisy sú rovnocenné. Ak účastníci budú trvať na tom, že tento podpis nie je pravý a súd zváži, že je potrebné, aby to znalec preukázal, bude nariadené v tomto ohľade znalecké dokazovanie.“

28. Z citovaného vyjadrenia vyplýva, že predbežný záver o pravosti podpisu sťažovateľa na predložených listinách, ktorý si konajúca sudkyňa urobila, nebol prijatý svojvoľne, ale bol výsledkom logického myšlienkového postupu, ktorý vyplýval z účastníkmi tvrdených skutočností, ako aj poznatkov vyplývajúcich z vykonaného dokazovania (porovnaním podpisov na viacerých listinách, pozn.). Zároveň konajúca sudkyňa uviedla, že v tom prípade, že sťažovateľ bude trvať na tom, že podpis nachádzajúci sa na predložených listinách nie je pravý, po zvážení jeho potreby nariadi vo veci vykonanie znaleckého dokazovania. Z uvedeného vyplýva, že hodnotiaci záver prijatý konajúcou sudkyňou je len predbežný a ďalší postup bude závisieť aj od procesnej aktivity sťažovateľa. Napokon povinnosťou okresného súdu bude sa so spôsobom hodnotenia vykonaných dôkazov presvedčivo vysporiadať v rámci odôvodnenia rozhodnutia vo veci samej.

29. Pokiaľ ide o druhú námietku sťažovateľa týkajúcu sa uloženia poriadkovej pokuty za neospravedlnenú neúčast' na pojednávaní 5. októbra 2018, ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj nález sp. zn. I. ÚS 53/2019 z 26. júla 2019, ktorým nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti sťažovateľa, v ktorej namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé konanie uznesením okresného súdu sp. zn. 21 P 111/2018 z 5. októbra 2018, ktorým mu bola predmetná poriadková pokuta uložená. Ústavný súd sa v predmetnom konaní meritórne zaoberal posúdením totožných námietok, ktoré sú obsahom aj tejto ústavnej sťažnosti, a dospel k záveru, že *„... sťažovateľovi nebolo odopreté právo na súdnu ochranu a postup všeobecného súdu nevzbudzuje pochybnosti o jeho spravodlivosti. Z uvedených dôvodov sa ústavnému súdu javí sťažovateľovo tvrdenie o porušení jeho ústavných práv ako neopodstatnené, a to o to viac, ak prihliadne na skutočnosť, že celú situáciu primárne vyvolal sám tým, že sa opakovane nedostavil na určený termín pojednávania, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas vážnymi okolnosťami.“*. Vzhľadom na uvedené závery prijaté ústavným súdom vo veci sp. zn. I. ÚS 53/2019, ktorý v postupe okresného súdu pri ukladaní poriadkovej pokuty nevzhliadol nič arbitrárne alebo ústavne nekonformné, považuje ústavný súd aj uvedenú námietku sťažovateľa za neopodstatnenú.

30. K sťažovateľom namietanej interpretácii a aplikácii § 58 CSP krajským súdom ústavný súd uvádza, že túto nepovažuje za arbitrárnu ani ústavne nesúladnú. Krajský súd zrozumiteľne zdôvodnil, že vzhľadom na vyhodnotenie sťažovateľom vznesenej námietky zaujatosti ako zjavne bezdôvodnej, poukazujúc na postup sťažovateľa v konaní, majúci znaky obštrukčného správania, zohľadňujúc predmet konania o návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu, ktoré sa prioritne vyznačuje rýchlosťou, uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 300 €. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že krajský súd po dôslednom zvážení všetkých relevantných okolností uplatnil svoju fakultatívnu právomoc v súlade s účelom predmetného ustanovenia, ktorým je procesné sankcionovanie podania šikanóznei alebo zjavne bezdôvodnej námietky zaujatosti. Pokiaľ ide o výšku poriadkovej pokuty, ani tu krajský súd nevybočil zo zákonného rámca, keďže pri stanovení jej sumy disponuje voľnou úvahou, ktorá je obmedzená maximálnou možnou hranicou 500 €.

31. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Také rozhodnutie by v zásade malo byť nepreskúmateľné nielen nadriadeným súdom, pretože uvedený zákon takúto možnosť výslovne nepripúšťa (čl. 2 ods. 2 ústavy), ale malo by byť vzhľadom na bagateľnú povahu a ústavnoprávny rozmer vylúčené aj z prieskumu ústavným súdom. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom. Takéto vybočenie, resp. neodôvodnenosť rozhodnutia však ústavný súd v prípade sťažovateľa nevzhladol.

32. Po preskúmaní sťažovateľom vznesených námietok ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Z tohto dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. A keďže z napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k nepripustnému zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť aj v tejto časti.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu